תכנית הלימודים לכיתה ה

תכנית הלימודים של כיתה ה מכוונת לפתח ולשכלל יכולות אורייניות שתלמידים רכשו מכיתה א, וכן להכשיר את התלמידים לקראת התמודדות עם טקסטים ארוכים ומורכבים בכיתה ו. התכנית חושפת מגוון רחב של מקורות טקסטואליים ואחרים, ושואפת לפתח את יכולת התלמידים לפענח טקסטים מרובי שכבות, וכן לזהות סמליות ומעגלי שייכות רחבים יותר: הארץ, המדינה והעם היהודי.

במוקד השנה – המרחב ש"בין אדם למקום" בשני מובניו: הן הזיקה הממשית והנפשית שבין העם לארצו, בין אדם ל"תבנית נוף מולדתו", והן מפגש עשיר עם "תפילת האדם" מן הסידור המסורתי ועד לשירה וביטויים של שאיפה ורוחניות בני זמננו. שני המוקדים מאפשרים תנועה בזמן בתוך ארון הספרים היהודי: הסידור שמכיל בתוכו מקורות מן התנ"ך ועד ימינו באופן שמשקף התפתחות ושינוי אצל המתפלל הבודד והקהילה, וגם סמלי המדינה המזמנים אפשרות לחקור את ההווה הישראלי ולהתחקות אחר מקורותיו לכל אורך ההיסטוריה היהודית ועד למקרא. בשניהם נוכחת השאיפה לירושלים והכמיהה לארץ ישראל – כתפילה ומשאת נפש וחלום של דורות וכאתגר של עשייה וריבונות גם יחד.

בגלל מוקדים אלו חשוב שתלמידים יקבלו הזדמנויות ללמוד מחוץ לכיתה: לחקור את סביבתם הקרובה, לזהות זיקות לקהילות מרוחקות, לפגוש תפילות ומתפללים, וגם להתנסות בעבודה עם סמל כטקסט (וטקסט כסמל) אותו אפשר ללמוד, לבקר ולפתח.

ערך מוביל: **זיקה לעם ולארץ**

שלושה מוקדי תוכן מרכזיים:

א. **ארון הספרים היהודי: "תפילת האדם": סידור, פיוט ושירי תפילה מודרניים**

סידור התפילה הוא טקסט נפוץ ביותר בעולם היהודי. זהו טקסט אישי-קהילתי המכיל את היום יום הפרטי של האדם על שִגרותיו וכאביו וגם את ההיסטוריה של קהילות ישראל לאורך הדורות. לאורך הגלות הווה הסידור תשתית של שפה שאִפשרה ליהודים להתחבר זה לזה מעבר למגבלות הזמן והמקום. התפילה היא גם ההזדמנות לעסוק ברוחני ובנאצל בחיינו: לבחון את החיבור שלנו לכמיהותינו הפנימיות ולהוויה הסובבת אותנו. נשאל: מה מסדר הסידור? מה יכול הסידור להעניק לפרט ולקהילה, ומה מקום התפילה, אם בכלל, בחיי האדם החילוני? בהוראת הנושא ניתן להתמקד באחד מן השניים: **חוויית התפילה** (כתופעה אוניברסלית, רוחנית וכו'), **וסידור התפילה** כטקסט תשתיתי (מבחינת שפה, משמעות, תרבות וכו').

ב. **מעגלי חיים וחברה: עם וארצו, ישראל והתפוצות**

כפי שהתפילה היהודית הוותה בעבר מרכז לקהילה היהודית, כיום מהווים סמלי הלאום מרכז לחברה הישראלית-ציונית. הסמל מבטא נראטיב וערך, מייצר תחושת המשכיות ושייכות וטומן בחובו הדהודים מן העבר וחזון לעתיד. הבחירה בסמלי המדינה כטקסט מאפשרת דיון חינוכי בשאלות של זהות ושייכות לישראל, לירושלים ולעם היהודי בכלל.

ג. **לוח השנה העברי: ראש השנה, עשרה בטבת וצומות החורבן, שלושה רגלים כחגים חקלאיים, מחזור מועדים ממלכתיים (ניסן-אייר)**

בכיתה ה מתחיל סבב חדש, מעמיק יותר, של לימוד מועדים מרכזיים בלוח השנה. ארבעה מועדים אלו יילמדו בהרחבה סמוך לזמנם, **בזיקה מובהקת (ערכית ואוריינית)** לשני הצירים הקודמים, וכחלק בלתי נפרד ממהלכם.

בנוסף, כמדי שנה, תהיה התייחסות חווייתית לשבת, לראשי חודשים עבריים ולמועדים נוספים בלוח השנה.

	מוקד התוכן	ערכים, רעיונות כישורי חיים	מספר שיעורים מומלץ	מקורות ונושאי לימוד	מושגי יסוד, אוצר מילים, מטבעות לשון	מיומנויות חשיבה ואוריינות	הצעות לפעילות חווייתית ולעשייה
יצירות ויוצרים בארון הספרים היהודי	**"תפילת האדם": סידור, פיוט ושירי תפילה מודרניים**	• **זיקה לעם ולארץ** • התבוננות, קשב וקשר בין אדם ועולמו • הכרת הטוב הכרת תודה • קהילתיות ערבות הדדית • אוניברסליות ופרטיקולריות	18	• **"תפילת האדם"**: היכרות כללית עם נושא התפילה האישית והציבורית (כתופעה נפשית, תרבותית, אוניברסלית) ועם סידור התפילה היהודי. הלימוד בכיתה ה יכלול שני מוקדים: – **התפילה מבחינה רעיונית ואישית-חווייתית**, וכן כתופעה אוניברסלית ובין-דתית. ידונו: תפילה אישית וספונטנית (לעומת תפילה בציבור, **סידור תפילה** ותפילת קבע) דוגמאות: תפילת חנה (שמואל א, א-ב), מזמורי הללויה, כגון: "הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע ..." (תהלים ק"נ) בנוסף, תיבחן התפילה כשירה והשירה כתפילה – **תפילת הקבע, כפי שהיא מתבטאת בסידור התפילה** היכרות כללית עם סידור התפילה, מבנהו והתהוותו, וכן עם סידורים של עדות וזרמים שונים • בשנה זו יילמדו מן הסידור בעיקר רעיון הברכה, ברכות לסוגיהן בתפילה ובחיי אדם, ותפילת עמידה ('שמונה עשרה" וקדושה). חלקים אחרים מן הסידור מופיעים בשנות לימוד אחרות בהקשרים נוספים (כגון קריאת שמע וקריאת התורה בכיתה ו במסגרת הלימוד על פרשת השבוע ובר מצווה, בכיתה ד בנושא "זמן יהודי-ישראלי" - תפילות סביב מחזורי היום והטבע וכדומה). • בתוך כך, תהיה התייחסות גם להיבטים הבאים: – התפילה כטקס, כחוויה מילולית ולא-מילולית – תפילה כשפה משותפת של העם היהודי בארץ ובתפוצות – תפילה ומנהגי תפילה בקהילות ישראל – תפילה בציבור כביטוי של ערבות (למשל: אבא קובנר, "להיות אחד במניין", על הגשר הצר, תל אביב 1981, עמ' 121) – רעיון התפילה ביחד (שירה משותפת של הקהל) שנותנת תחושת שייכות לציבור – בהקשר לכך יש לדבר על **הארכיטקטורה של בית הכנסת** – צורת ישיבה ב-ח או בשורות מאפיינת שתי תפיסות שונות של תפילה: אחת האדם מול האל, השנייה אדם מול אדם מול האל	• תפילה • טקס • בית כנסת "מקדש מעט" • "קבע" ו"תחנונים" "כוונת הלב" • סידור/מחזור תפילה • שחרית, מנחה, מעריב, מוסף, נעילה • ברכות לסוגיהן: נהנין (בהן ברכת המזון), הודאה (בהן ברכות השחר, ברכת האילנות) מצוות, שבח, בקשה • תפילת הדרך, • ברכת הגומל	• מבע רוחני: התפילה כדרך להתבונן ולחוש את העולם. (מומלץ לחבר למעגל השנה ולמחזור חיי האדם) • אוריינות: מודעות לשפה, הבחנה בין סוגות ובין רבדים לשוניים שונים; אינטר-טקסטואליות בסידור התפילה; זיהוי מטבעות לשון ושימושיהן בשפה; • היכרות עם אמצעים ספרותיים בסידור, כגון: אקרוסטיכון, רמיזה, מצלול... • חשיפה למגוון של סידורים, נוסחים, זרמים, קהילות מתפללות, וכן לסידורים ולתפילות חדשות. השוואה ודיון בהבדלים ובמשמעותם	• מפגש עם תפילות ועם מתפללים (מפגש ישיר, סיור בבתי כנסת שונים, וכן באמצעות סרטי קולנוע) • סיורי סליחות וכדומה • שירת התפילה ושירי תפילה בחיבור למסורת משפחתית ולקהילה • איור לתפילות, כתיבת תפילות אישיות • שירי "הללויה"- מתקופות שונות ובסגנונות שונים • הצעה לפרויקט סיכום: – הכנת סידור ותפילה כיתתית: אילו טקסטים תשלבו שם? – "ישן"- קלאסי לצד חדש? – מה ראוי לדעתי שיהיה בסידור התפילה? – על מה לא הייתי מוותר? – תפילות אישיות – עיטור אמנותי – ביצוע מוזיקלי

	מוקד התוכן	ערכים, רעיונות כישורי חיים	מספר שיעורים מומלץ	מקורות ונושאי לימוד	מושגי יסוד, אוצר מילים, מטבעות לשון	מיומנויות חשיבה ואוריינות	הצעות לפעילות חווייתית ולעשייה
יצירות ויוצרים בארון הספרים היהודי	**"תפילת האדם": סידור, פיוט ושירי תפילה מודרניים (המשך)**			• התפילה כביטוי לגורל היהודי ולכמיהות העם, כגון תפילות לארץ ישראל ולירושלים, לגאולה • בלימוד הנושא ישולבו **פיוטי תפילה** כגון: – "לכה דודי", "אדון עולם" – בלימוד הנושא ישולבו פיוטי תפילה **שירה תפילה מודרנית/חילונית** – הליכה לקיסריה / חנה סנש – למדני אלוהיי / לאה גולדברג – לו יהי / נעמי שמר – תפילה / עפרה חזה – שמע ישראל / שרית חדד – נדליק ביחד נר / שרית חדד	• תפילת הגשם, "ותן טל ומטר לברכה" • תפילה בציבור (מניין) תפילת הרבים • טלית ותפילין • ש"ץ • קדיש, קדושה • קריאת התורה	• דיוני דילמה, כגון: – בין מסורת וחידוש בתפילה ובבית הכנסת – האם יש צורך בנוסח אחיד? – כתיבה אישית	

	מוקד התוכן	ערכים, רעיונות כישורי חיים	מספר שיעורים מומלץ	מקורות ונושאי לימוד	מושגי יסוד, אוצר מילים, מטבעות לשון	מיומנויות חשיבה ואוריינות	הצעות לפעילות חווייתית ולעשייה
מעגלי חיים וחברה	**עם וארצו, ישראל והתפוצות**	• **זיקה לעם ולארץ** • אהבת הארץ • כמיהה וביסופים לארץ ישראל • זיכרון • שייכות • עמיות יהודית • יחסי ישראל והתפוצות • ערבות הדדית	22	**הנושא יילמד ברצף מהקונקרטי/קרוב גיאוגרפית (נושאים שנידונו בשנים קודמות) למושגים כלליים ומופשטים יותר (אומה, ארץ, מדינת ישראל) הנושא יילמד בשני מוקדים:** **א. מהמרחב הקונקרטי (משפחה, שכונת המגורים, מקום הישוב) אל הארץ וטבע הארץ:** • **זיקה לארץ, הכמיהה והגעגוע:** דרך ביטויים בסידור התפילה, בפיוט ובשירה המודרנית, כגון: – "ותחזינה עינינו בשובך לציון..." (בתפילה), ברכת הארץ בברכת המזון; "לבי במזרח" (ריה"ל); "שאו ציונה נס ודגל" / נח רוזנבלום; "יושב בסן פרנסיסקו על המים" (אריק איינשטיין); קובי אוז – הפיוט של אביו המשולב בשיר, מדבר על הזיקה לארץ ועל קיבוץ גלויות; "אוחיל יום יום אשתאה" / ר' דוד חסין ממרוקו, שיר על טבריה; אחד משירי ציון של ר' שלום שבזי (קריה יפיפייה, יום אזכרה ציון); "קריה יפיפייה" / רבי זכריה אלצ'אהרי וכן בסיפורים, כגון: שני מעשי חכמים ביציאתם מארץ ישראל: "ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצות שבתורה" (ספרי דברים י"ב, כ"ח פסקה פ) • **השיבה והחיבור לארץ ישראל בציונות** (דימויי הבית הארץ – ישראלי): בסיפורי חלוצים, כגון: בועז נוימן, ספר החלוצים, עם עובד תשס"ט, בהגותו של אהרן דוד גורדון, האומה והעבודה, הספריה הציונית תשי"ז עמ' 77-81) בשירי נוף ובית, כגון: הו ארצי מולדתי / שאול טשרניחובסקי; שם הרי גולן / רחל; שיעור מולדת / אפרים שמיר ועוד: פרשת חיי / יוסף אליהו שלוש; בלפור חקק, "גלות", "אבא עולה לארץ ישראל", ואז בקץ היוחסין, תשמ"ז; "אך בך מולדתי" / דוד בוזגלו; בתי צאי / אשר מזרחי, אליהו אלישר; שמחה גדולה הלילה / משה אליהו; פירוש מודרני למזמור "שובה ה' את שביתנו" / הרב יוסף משאש.	• שמות ארץ ישראל וירושלים • "ארץ זבת חלב" • "לבי במזרח ואני בסוף מערב" • "אם אשכחך ירושלים ..." • המנון המדינה • המושג מדרש	• הבנת המושג סמל, סמלים ממלכתיים (לרבות דגל והמנון) כביטוי לריבונות • פענוח סמלים והתחקות אחרי תהליך היווצרותם ומשמעותם • דיון בייצוג של הזיקה בין עם ישראל לארץ ישראל בסמלי המדינה • זיהוי מוטיבים יהודיים בסמלי המדינה ובאמנות (כגון חפצי יודאיקה)	• הביטויים של אמנות ומוזיקה ביחס לזיקה לארץ ישראל • סיורים באתרי מורשת • איתור סמלי המדינה בסביבה הקרובה • ניתוח סמלי העיר/ בית הספר וסמלים נוספים, עיצוב סמלים חדשים • חידון בית ספרי בנושא סמלים, ארץ ישראל, ירושלים • סיור ופעילות בבית התפוצות, התחקות חווייתית אחרי קשרים משפחתיים • פרויקט צילום על הקשר בין האדם לטבע ולסביבה • משחק דגלים – הילדים יוצרים דגל קבוצתי לעצמם ואחר כך משחקים בכמה קבוצות. בהמשך דיון על היחס שלהם לדגל הקבוצה והסיבות לעיצובו (ברקע לדגל המדינה)

	מוקד התוכן	ערכים, רעיונות כישורי חיים	מספר שיעורים מומלץ	מקורות ונושאי לימוד	מושגי יסוד, אוצר מילים, מטבעות לשון	מיומנויות חשיבה ואוריינות	הצעות לפעילות חווייתית ולעשייה
מעגלי חיים וחברה	עם וארצו, ישראל והתפוצות (המשך)			**ב. העם והמדינה – בירור מושגים מופשטים כהרחבה לזיקה הקונקרטית** • **ירושלים כסמל של חיבור** – עיר בירה ומרכז רוחני. "ירושלים הבנויה כ'עיר שחברה לה יחדיו' – עיר שהיא עושה כל ישראל חברים" (ירושלמי, חגיגה, פ"ג ה"ו) • **"חוק השבות"** – כביטוי לקשר בין יהודי העולם למדינת ישראל. סיפור מאבק לשחרור יהודי ברית המועצות; סיפור העלאת יהודי אתיופיה, תוך הדגשת הזיקה שבין חלקי העם ולערבות ההדדית • **"כל ישראל ערבין זה לזה"** – האם מדובר בתושבי מדינת ישראל או בעם ישראל? מה היחס בין השניים? • **עמיות יהודית כיום** – בארץ ובתפוצות, מקומם של יהודי העולם ויחסם לארץ ישראל ולמדינה. שותפות גורל ואחריות, דרך דברי הוגים ומנהיגים ביהדות התפוצות, למשל מדברי הרב מרדכי מנחם קפלן (דת האומיות המוסרית, מסדה תש"ל, עמ' 127-119); חכם דוד עידאן בג'רבה ("משכיל לדוד" חלק א', דרוש א' לשבת הגדול, דף ז' עמ' א' – ח' עמ' א', נס ציונה, תשל"ו): "לעורר את לבב אחינו בני ישראל אל הרמת דגל אומתנו הישראלית ... כי לא רק לאהוב אותה מרחוק זאת חובתנו, רק צריכים אנו לחוג בחגה ולשוש איתה משוש ..." ; הרב בן ציון חי מאיר עוזיאל, הגאולה ותעודתה, הגיוני עוזיאל שער כ"ח, פרק א (מופיע בחכם היומי); כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא / מאיר בוזגלו; הרב יונתן זקס ("משבר וברית") וכד' **ג. סמלים לאומיים ומשמעותם –** • סמלי המדינה (וירושלים) מן "הזמן הזה" אל "הימים ההם"– מן הסמלים ועד מקורות ההשראה במקרא ובמסורת: דגל המדינה, סמל המדינה והמנון "התקווה". הכרת האישים והתהליכים בעיצוב סמלי המדינה ובבחירתם. הדגל כסמל ישראלי טריטוריאלי (הכולל מגזרים שונים) לעומת המגן דוד ופסי הטלית כסמל יהודי ייחודי			

	מוקד התוכן	ערכים, רעיונות כישורי חיים	מספר שיעורים מומלץ	מקורות ונושאי לימוד	מושגי יסוד, אוצר מילים, מטבעות לשון	מיומנויות חשיבה ואוריינות	הצעות לפעילות חווייתית ולעשייה
לוח השנה היהודי-ישראלי	**ראש השנה**	• זיקה לעם ולארץ • סליחה ותיקון • זיכרון, דרך חדשה • מסע אל העצמי ישן וחדש	5	• משמעויות ראש השנה, מקורותיו, סמליו ומנהגיו • ראש השנה ומועדי תשרי בהקשר הישראלי סתיו יהודי בארץ אבותיי / אברהם חלפי • ביטויים מרכזיים במחזור התפילה לימים הנוראים (בזיקה לנושא התפילה, לעיל): • "משאירים מאחור"- מה היינו רוצים להשאיר מאחור, מנהג "תשליך" • "רוצים לתקן" - חודש הרחמים והסליחות: קטעים מהסליחות (כגון פיוט "אדון הסליחות"), השופר כביטוי של חשבון נפש (רמב"ם, הלכות תשובה ג,ד) • השופר מחד, "היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו?" (עמוס, ג, ו), ומאידך, "וביום שמחתכם ובמועדיכם... ותקעם בחצצרת...." (במדבר, י, י) פחד מחד וחגיגה מאידך • "עוברים הלאה": פיוט "תכלה שנה וקללותיה...", • **שירים עכשוויים** על פתיחת דף חדש כגון: שנה חדשה / שלומי שבת; כל שנה מתחילה בסימן שאלה / נ' פרידמן, וע' ברזל • **סימני ליל ראש השנה** (מאכלים) וברכות "יהי רצון" עליהם - הקשר בין הסימנים לפירות ארץ ישראל והסימנים כסמלים	• ראש השנה • יום הדין • מזל מאזניים • תקיעה בשופר • תשליך • "יהי רצון שתתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה" • "וכל באי עולם יעברו לפניך כבני מרון"	• פענוח סמליות במנהגי החג וסימניו • סדר הסימנים הספרדי. אפשר לתת לכל תלמיד להמציא סימן חדש וברכה חדשה משלו • כתיבה אישית	• טקס לראש השנה עם סימנים מסורתיים וחדשים, כתיבת ברכות לשנה החדשה • מהלך דידקטי: 1. "משאירים מאחור" - "תשליך" (אישי/כיתתי/ בית ספרי) 2. רוצים לתקן - חודש הרחמים והסליחות 3. עוברים הלאה - משאלות לשנה החדשה ודרכים ליישמן

	מוקד התוכן	ערכים, רעיונות כישורי חיים	מספר שיעורים מומלץ	מקורות ונושאי לימוד	מושגי יסוד, אוצר מילים, מטבעות לשון	מיומנויות חשיבה ואוריינות	הצעות לפעילות חווייתית ולעשייה
לוח השנה היהודי-ישראלי	**עשרה בטבת וצומות החורבן**	• זיקה לעם ולארץ • "אהבת חינם" • אחדות • תרבות המחלוקת • כמיהה וכיסופים לארץ ישראל • זיכרון • אבל לאומי, גלות וגאולה • זיכרון היסטורי משותף	4	• הצגת צומות החורבן כמכלול, על פי חזון זכריה ח, י"ט: "צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי ... יִהְיֶה לְבֵית יְהוּדָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה וּלְמֹעֲדִים טוֹבִים" • פסוקים נבחרים ממגילת איכה, כגון: פרק א, פסוקים א-ז, ט"ז-י"ז; פרק ה, א-ג, ט"ו-כ"א • תהלים קל"ז (על נהרות בבל) "אִם-אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָיִם..." • אגדות החורבן, מתוך: בבלי, מסכת גיטין, דפים נ"ו-נ"ח: "על מה חרבה ירושלים?" • קינות לזכר החורבן, כגון: "צִיּוֹן הֲלֹא תִשְׁאֲלִי לִשְׁלוֹם אֲסִירַיִךְ" (ר' יהודה הלוי) • דרכי זיכרון: - צום, מנהגי אבלות (סביב תשעה באב ובמחזור החיים כגון בטקס הנישואין ובבניית בית חדש) - מנהגי קהילות ומנהגים חדשים	• זיכרון/ אבל לאומי, יום הקדיש הכללי • בית המקדש • חורבן, גלות, גאולה, "בין המצרים" • מגילת איכה, קינות • "שנאת חינם" • "אִם-אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָם ..."; "צִיּוֹן הֲלֹא תִשְׁאֲלִי לִשְׁלוֹם אֲסִירַיִךְ"; "חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם"	• טיפוח זיכרון היסטורי ומשמעותו • דיון בקשר בין מעשי היחיד ותהליכים היסטוריים • בין מקרא ומדרש • דיון רפלקטיבי (גלות וגאולה בחיי אדם)	• קיום פאנל בנושא שנאת חינם ואהבת חינם בחברה הישראלית כיום • יוזמה מעשית של מאבק בשנאה בסביבה הקרובה
	שלושה רגלים בחגים חקלאיים	• **זיקה לעם ולארץ** • זיקה לטבע	4	• התייחסות ללוח השנה (שמשי/ירחי) ולעונות • הקשר בין חברה חקלאית למועדי השנה ומיפוי המועדים הרלוונטיים והקשרים ביניהם (מומלץ ללמוד לקראת פסח ושבועות (חגי קציר), ולקשר גם למועדים חקלאיים נוספים בלוח השנה (בחלקם ההיבט החקלאי פחות מוכר, כגון מסיק (חנוכה), בציר (ט"ו באב) וכו'. • מכאן: שאלת היחס לאדמה, לארץ ולטבע בציונות וכן בחברה מודרנית-טכנולוגית. בעיקר בשירה (ובאומנות בכלל), כגון: אמא אדמה / אריק איינשטיין; ארץ / שייקה פייקוב • הקשר בין הפעילות החקלאית ומתנות עניים (פאה וכו') ומקבילותיהן כיום	• שנה שמשית/ ירחית • עונות השנה • חגים חקלאיים קציר, בציר) • ראש חודש • שנה מעוברת • שנת שמיטה	• רפלקסיה אישית על הזיקה לטבע ולמחזורים טבעיים • הבנת הקשר בין עיצוב לוח השנה (תרבות) ובין עולם הטבע והכלכלה (פרנסה מחקלאות)	• סיורים בטבע בזיקה לחילופי העונות • ביקור במטע והשתתפות בפעילות חקלאית (כגון קטיף) • פעילות אמנותית/ חווייתית של מגע עם אדמה וחומרי טבע • ציון חגים חקלאיים בדרכים חדשות

	מוקד התוכן	ערכים, רעיונות כישורי חיים	מספר שיעורים מומלץ	מקורות ונושאי לימוד	מושגי יסוד, אוצר מילים, מטבעות לשון	מיומנויות חשיבה ואוריינות	הצעות לפעילות חווייתית ולעשייה
לוח השנה היהודי-ישראלי	**מחזור מועדים ממלכתיים (ניסן-אייר)**	• **זיקה לעם ולארץ:** - אחדות ושייכות - חירות ועצמאות - ריבונות - זיכרון לאומי - ערבות הדדית - אחריות	5	• לימוד המועדים מכ"ז בניסן ועד כ"ח באייר, כרצף מועדים בעל משמעות מיוחדת ... (ניתן להתייחס להצעה לקרוא להם "עשרת ימי תודה" (המהדהדים את "עשרת ימי תשובה" של תשרי) או שמות ייחודיים אחרים) • ביטויים של זיקה לארץ ולמדינה וסממני ריבונות במועדים השונים • מקורות רלוונטיים מסידור התפילה: - קדיש, יזכור, "אל מלא רחמים" - תפילה לשלום המדינה - שירה מודרנית סביב זיכרון ועצמאות - שירת ירושלים	• משואה לתקומה זיכרון ועצמאות סמלי המדינה וביטויי ריבונות • "במותם ציוו לנו את החיים" • "איך נפלו גיבורים"	• זיהוי מרכיביו ומשמעותו של טקס • עיצוב טקס • דיון במשמעות היסטורית ולאומית של אירועים בתולדות העם והארץ • פענוח סמליות בסממנים ממלכתיים	• עיצוב טקס • פעולות התנדבות בקהילה עם ניצולי שואה ועם משפחות שכולות • ביקור באתרי הנצחה וזיכרון • פרויקט: יום ישראלי - ביטויים שונים לחגיגת עצמאות